

Lausunto

2.9.2021

 VN/28311/2020
 VN/28311/2020-VM-12

Valtiovarainministeriön lausunto

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa rikosvahinkolakia (1204/2005) koskevasta arviomuistiosta.

Valtiovarainministeriön kommentit alla kohdittain.

Yleistä

Valtiovarainministeriö pitää arviomuistiossa ehdotettujen lakimuutosten tarkempaa selvittämistä lähtökohtaisesti hyvänä.

Arviomuistion ehdotusten vaikutukset julkiseen talouteen

Ehdotetuista muutoksista monilla olisi vaikutusta julkisiin menoihin. Useat ehdotukset ovat kuitenkin sellaisia, että muutos koskettaisi vain pientä osaa myönnettävistä korvauksista ja taloudelliset vaikutukset on muistiossa arvioitu maltillisiksi. Mahdollisesti käynnistettävässä jatkoselvityksessä vaikutukset julkiseen talouteen pitäisi arvioida tarkemmin.

Jos selvitykset johtaisivat lainsäädännön muutoksiin, muutoksien aiheuttamista mahdollisista lisäresursseista päätettäisiin julkisen talouden suunnitelmia ja valtion talousarvioita koskevissa päätöksentekoprosesseissa.

Enimmäiskorvausten tasokorotus

Rikosvahinkolaissa säädettyjä enimmäiskorvausmääriä ylittäviä korvauksia tuomitaan suhteellisen harvoin. Tasokorotusten valtion menoja lisäävä vaikutus riippuu korotusten määrästä. Koska Valtiokonttori maksaa nykyisten enimmäismäärien mukaisia korvauksia suhteellisen harvoin, menojen liikey ei olisi merkittävä.

Valtiovarainministeriö pitää perusteltuna arviomuistiossa esitettyä vaihtoehtoa, jossa korvauskaton tasokorotuksen sijaan uhrien asemaa pyrittäisiin parantamaan maksamalla sairaanhoito- ja muita kuluja tosiasiallisesti aiheutuneiden kustannusten mukaisesti ja korvauskatto koskisi vain aineettomia vahinkoja.

Valtiokonttorin maksusitoumus

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan maksusitoumusmenettely ei sovellu toissijaisesti korvausjärjestelmiin. Koska rikosvahinkolain nojalla maksettavasta korvauksesta vähennetään, mitä hakija on oikeutettu saamaan muun lain tai vakuutuksen nojalla, tulisi Valtiokonttorin ennen maksusitoumuksen myöntämistä, joka tapauksessa selvittää hakijan oikeus ensisijaisista järjestelmistä maksettavaan korvaukseen. Valtiokonttori ei myöskään voisi myöntää maksusitoumusta ennen korvausperusteen selvittämistä, sillä rikosvahinkokorvauksen myöntäminen edellyttää tuomioistuimen ratkaisua tai muuta selvitystä rikoksen tapahtumisesta. Mikäli tästä poikettaisiin terapiakustannusten

Postiosoite
 Postadress
 Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
 Besöksadress
 Office

Puhelin
 Telefon
 Telephone

Faksi
 Fax
 Fax

s-posti, internet
 e-post, internet
 e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

29 516 001
 35 829 516 001

valtiovarainministerio@vm.fi

osalta, jäisi ennalta myönnetyn korvauksen vaatiminen rikoksen tekijältä oikeudenkäynnissä Valtio-
konttorin tehtäväksi, mikä edellyttäisi toiminnan lisäresursointia. Myös mahdollisesti väärin perustein
myönnetyn korvauksen takaisinperiminen lisäisi hallinnollisia kuluja, minkä lisäksi takaisinperintä
olisi korvauksen hakijan kannalta epätoivottavaa.

Läheisen kärsimyskorvaus ja läheiselle aiheutuneen henkilövahingon korvaaminen

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan nykyinen sääntely on riittävän kattava, sillä se mahdol-
listaa korvaukset myös läheisille. Jos kärsimyskorvausta ryhdyttäisiin maksamaan läheisille tulisi
korvaukseen oikeutettujen piiri rajata tarkasti esimerkiksi kattamaan alaikäisen lapsen ja hänen van-
hempansa. Tapaukset, joissa kärsimyskorvausta tuomitaan eikä sitä makseta muusta järjestel-
mästä, voidaan arvioida olevan vuosittain keskimäärin noin 100 tapausta. Jos kärsimyskorvauksia
ryhdyttäisiin maksamaan, siitä aiheutuisi vuositasolla karkeasti arvioituna enimmillään 1,6 - 2,4 milj.
euron lisäkustannukset (100 korvattavaa tapausta vuodessa, korvausta maksetaan 2 - 3 henki-
lölle/kuolemantapaus, korvaus/henkilö 8 000 euroa). Jos korvaukselle säädettäisiin enimmäismäärä
kuten muille kärsimyskorvauksille ja tilapäisen haitan korvaukselle, summa olisi pienempi. Kohtuulli-
sena kärsimyskorvauksen enimmäismääränä voisi pitää esitettyä 4 000 euroa. Tällöin lisäkustan-
nukset olisivat vuodessa 800 000 - 1,2 milj. euroa.

Kärsimyskorvauksen soveltamisalan laajentaminen

Valtiovarainministeriö katsoo, että valtion varoista maksettavan korvauksen tulisi jatkossakin kohdis-
tua pääsääntöisesti henkilövahinkojen korvaamiseen. Arviomuistiossa esitetty syrjäntärikosten lisää-
minen korvauksen piiriin merkitsisi valtiolle lisäkustannuksia, sillä syrjäntärikokseen syöllistynyt yritys
on rikoksen tapahduttua usein joko päätynyt konkurssiin tai muutoin lopettanut toimintansa, jolloin
korvausten takaisinperintä osoittautuu tehottomaksi.

Perusvähennys

Perusvähennys rajattiin vuonna 2011 koskemaan vain aineettomia vahinkoja. Perusvähennyksen
tarkoituksena on säästää valtion korvausmenoja. Nykyisin 220 euron perusvähennys tehdään vuo-
sittain noin 2 800 tapauksessa eli säästö on noin 616 000 euroa.

Perusvähennyksestä luopuminen lisäisi Valtiokonttorissa käsiteltäviä vähäisiä summia koskevia kor-
vaushakemuksia. Työmäärä lisääntyisi myös jonkin verran Oikeusrekisterikeskuksessa. Tästä ai-
heutuisi molemmille viranomaisille lisää työtä ja henkilöstökuluja.

Vuosittain annetaan karkeasti arvioiden 1 000 sellaista tuomiota, jossa aineettomien vahinkojenkor-
vausmäärä jää alle 220 euron. Kokonaisuutena perusvähennyksen poistamisesta aiheutuisi valtiolle
enimmillään noin 850 000 euron lisäkustannukset. Tähän eivät sisälly mahdolliset henkilöstövaiku-
tukset.

Valtiokonttorin maksamien korvausten alaraja

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan Valtiokonttorin maksamalle korvaukselle tulisi asettaa
alaraja, jonka alle jääviä korvauksia ei makseta. Vähimmäiskorvauksen alarajana voitaisiin pitää esi-
merkiksi 100 euroa.

Valtiokonttorin tiedonsaantioikeus

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuksien laajentaminen
on Valtiokonttorin korvaustoiminnan kannalta välttämätöntä. Riittävät tiedonsaantioikeudet helpotta-
vat korvauksen hakijan asemaa sekä tehostavat Valtiokonttorin käsittelyprosessia, koska Valtiokont-
tori voisi huolehtia asian ratkaisemiseksi tarvittavien selvitysten hankkimisesta.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Finanssineuvos

Tero Meltti

Jakelu OM Oikeusministeriö
OM YOO Siviilioikeus, Riitta Haapasaari

Tiedoksi VM BO Sihteeriryhmä, Petri Syrjänen